

Dat waren nog eens tijden

Directeuren die op de loer staan, prullebakken controleren, en andere memorabilia

Er zou voor ons jubileumnummer een stroom van herinneringen loskomen, hoopte ik. Een vat vol anekdotes over het werk bij Elsevier en (voormalige) dochterondernemingen. Zo stelde ik me het effect voor van mijn oproep aan al die ex-werknemers die lid zijn van onze vereniging. Helaas viel dat nogal tegen. Zijn sommige herinneringen te persoonlijk, wordt de humor ervan niet ingezien of wordt misschien de eigen schrijfkunst onderschat? Dankzij enig touwtrekken is het niettemin toch gelukt. Ze zijn het lezen en zien waard. Hopelijk krijgt u er een aha-erlebnis bij. Zo van 'dat had ik ook kunnen vertellen', 'die ken ik nog' of 'zat dat toen zo' e.d.. We beginnen met een VGEO-lid dat qua aantal anekdotes van ons de hoofdrij verdient. **Harry Nijhuis**

U komt hier niet voor de leukigheid

Op een zaterdagmorgen (toen er nog op zaterdag werd gewerkt) in maart 1950 solliciteerde ik bij Elsevier naar de functie bureauchef verkoop. Ik was net vier maanden gedomobiliseerd na tweeënehalf jaar militaire dienst bij de mariniers. Ik kwam terecht bij Niek Groeneveld, toenmalig chef van de afdeling verkoop. Voor mijn diensttijd had ik al vier jaar bij een boekhandel gewerkt, daarna een jaar bij uitgeverij Het Spectrum. Bovendien bezat ik het vakdiploma voor de boekhandel en uitgeverij. Het leek mij dat ik voldoende gekwalificeerd was voor de functie. Maar daar ging het gesprek vervolgens niet over. Niek Groeneveld bleek ook een oud-marineman te zijn en we praatten dus meer over de marine dan over de functie waar ik naar solliciteerde. Na een uurtje zei hij dat ik wat hem betreft wel bij Elsevier kon komen werken, maar dat ik eerst nog even bij de 'grote baas', de heer Van den Brink, moest opdraven. Die zat in de kamer ernaast. Na een toelichting op mijn sollicitatie en een aanbeveling van Groeneveld zei Van den Brink: 'U kunt wel bureauchef verkoop bij ons worden, maar er is ook nog een andere functie die misschien wel geschikt is voor u, namelijk assistent op de afdeling publiciteit.'

Dat leek mij ook wel wat. De eerste vier maanden na mijn diensttijd had ik bij Het Spectrum ook op die afdeling gezeten. Ik zei dus onmiddellijk 'Nou dat lijkt me wel leuk', waarop Van den Brink zei: 'U moet goed begrijpen meneer Schouten, u komt hier niet voor de leukigheid'.

Dat is overigens reuze meegevallen, want ik heb daarna - eerst als assistent op de afdeling publiciteit en daarna in tal van andere functies - in totaal ruim 36 jaar heel leuk en met veel plezier bij Elsevier gewerkt. Dat telde toen overigens inclusief Elseviers Weekblad en de Wetenschappelijke Uitgeverij in totaal 120 werknemers en had een omzet van f 8 mln per jaar."

Herinneringen aan Jo Spier en Piet Bakker

In het begin van de jaren vijftig kwam de tekenaar Jo Spier, verbonden aan Elseviers Weekblad, een paar ochtenden in de week even binnenlopen op de productieafdeling van de uitgeverij in de Spuistraat om het laatste Jiddische mopje te vertellen. Wij wisten dat hij nogal op de penning was en daarom plakten wij op zekere dag op de kast waarop hij

VGEO-lid G.P.J. Schouten uit Blaricum put menige herinnering uit zijn Elsevierloopbaan. Herinneringen aan tijden dat solliciteren een stuk eenvoudiger verliep, opmerkelijke bazen en collega's. Vier anekdotes van zijn hand.

altijd leunde een halve cent (die bestonden toen nog). Met veel plezier hebben we toen staan kijken hoe Jo, nadat hij het muntstukje in de gaten kreeg, heel omzichtig zodat wij het niet zouden merken, probeerde het in te pikken wat uiteraard niet lukte. Overigens konden wij het ook niet meer loskrijgen, zodat het vele jaren op die kast heeft gezeten. Journalist en schrijver Piet Bakker, verbonden aan Elseviers Weekblad, was een vaste gast op de productieafdeling van de uitgeverij in de Spuistraat in verband met de uitgave van zijn boeken. In die tijd was het nog gebruikelijk een gesprek te beginnen met het presenteren van een sigaret. Daarna liet je gewoonlijk het doosje op tafel liggen om het bij het einde van het gesprek weer bij je te steken. Wij ontdekten op zeker moment dat Piet Bakker er een gewoonte van maakte tijdens het gesprek achteloos het doosje in zijn zak te steken en vervolgens ermee te verdwijnen. Om hem beet te nemen (en onze sigaretten te redden) besloten wij slechts twee sigaretten in het doosje te stoppen, één voor Piet en één voor onszelf, en vervolgens het lege doosje op tafel te laten liggen. Dat verdween tijdens het gesprek zoals verwacht in de zak van Piet. Na twee maal op die wijze te zijn beetgenomen, was hij blijkbaar van zijn slechte gewoonte genezen.

Een niet doorgevoerde vergiftiging

Tijdens de productie van de Technische W.P. in het begin van de jaren vijftig moest er een technografiek worden gemaakt. Daar de tijd drong, werkte een groepje bestaande uit Wouter van Zeytveld, Paul Hendrikse, ir. Boudewijn Swanenburg en ondergetekende enige nachten door. Daarbij moesten er kopieën worden gemaakt uit zeventiende eeuwse boeken. Hoe dat procédé precies werkte, weet ik niet, maar er kwam cyaankali aan te pas. Swanenburg opperde

toen mevrouw Haitsma Mulier, toenmalig hoofdredactrice van de W.P. voor de Vrouw én door iedereen gehaat, te vergiftigen. Volgens hem kon dat heel eenvoudig door wat fijn-gemalen glas vermengd met cyaankali aan de klink van de deur van haar kamer te smeren. Bij aanraking zou de dood gegarandeerd na enige minuten intreden. Het idee is overigens niet ten uitvoer gebracht.

Als het kalf is verdronken ...

Degenen die in de jaren vijftig in de Spuistraat hebben gewerkt, herinneren zich ongetwijfeld dat op de eerste etage de trap die van de ingang naar de ontvangsthall leidde was omgeven door een glaswand. Ergens omstreeks 1952 bij het begin van de middagpauze hoorden wij op de productieafdeling hevig glasgerinkel. Toen wij naar hal liepen, troffen wij daar de heer Piet van Eck, destijds directeur van Bonaventura, hevig bloedend in een stoel aan. Het bleek dat hij was uitgegleden bij de trap en met zijn arm door de glaswand was gevallen. Een slagaderlijke bloeding was het gevolg. Samen met tekenaar Paul Hendrikse heb ik, met een beetje verstand van EHBO, de arm van Van Eck met een handdoek afgebonden en de ambulance gebeld. Ondertussen was Van Eck flauwgevallen door het bloedverlies. Nadat hij met de ambulance was afgevoerd, bleek later in de middag dat de ambulance vier ziekenhuizen was afgereden voordat zij de patiënt ergens kwijt konden. Van den Brink verweet mij later dat ik niet met de ambulance was meegegaan. Van Eck

heeft er de rest van zijn leven een stijve hand aan overgehouden. De glaswand werd vervangen door plexiglas. Als het kalf is verdronken

G.P.J. Schouten

Lijvige encyclopedieën droegen in het pré-digitale tijdperk flink bij aan de winst van Elsevier. Hun roem reikte tot ver over onze landsgrenzen zo blijkt uit deze foto. Hij werd gemaakt ter gelegenheid van de ondertekening van contracten voor de Ensiklopedia Indonesia te Jakarta op 28 maart 1980. Afgebeeld zijn (v.l.n.r.) de heren Sujitno, G.P.J. Schouten, A. van Zuilen, L. Pasmans (nog altijd directeur van de voormalige Elsevieruitgeverij Ichtiar Baru / Van Hoeve in Jakarta), R. Semeru en J. Semeru

